

ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA BOSHQARUVNI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI

Eshqobilov Jahongir Jurayevich

O'zbekiston Respublikasi bank-moliya akademiyasi tinglovchisi

Annotatsiya. Mazkur tezisda zamonaviy boshqaruv tizimlarini raqamlashtirish orqali ish samaradorligini oshirish masalalari chuqur tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya natijasida boshqaruvning an'anaviy shakllari qanday o'zgarayotgani, vaqt va resurslar tejallishi, qaror qabul qilish jarayonidagi ishonchlilik va tezkorlikning oshishi, shuningdek raqamli texnologiyalarning inson kapitali bilan o'zaro integratsiyasi yoritilgan. O'zbekiston tajribasi va xalqaro amaliyot asosida tahliliy yondashuvlar berilgan.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, ish samaradorligi, boshqaruv tizimi, texnologik transformatsiya, elektron hujjat aylanishi, innovatsion boshqaruv.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda mehnat unumdorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va natijadorlikka erishish eng muhim boshqaruv mezonlariga aylangan. Ish faoliyatida sifatli natijaga erishish uchun inson salohiyati bilan bir qatorda texnologik yechimlar, xususan raqamli texnologiyalarning to'laqonli integratsiyasi zaruriy vositaga aylanmoqda. Boshqaruv tizimlarining raqamlashtirilishi bu jarayonni tizimli, izchil va aniq raqamli ko'rsatkichlar asosida boshqarish imkonini beradi. O'zbekiston Respublikasi "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida davlat va nodavlat sektorida raqamli boshqaruv mexanizmlarini joriy etish orqali ish samaradorligini oshirishga qaratilgan qator islohotlarni boshlab yuborgan. Ushbu tezisda aynan shu yo'nalishdagi dolzarb masalalar ko'rib chiqiladi.

ASOSIY QISM

Boshqaruv tizimini raqamlashtirishning ish samaradorligiga bevosita ta'siri, eng avvalo, byurokratik to'siqlarni kamaytirish orqali namoyon bo'ladi. An'anaviy boshqaruvda hujjatlar aylanishi, buyruq va farmoyishlarning ijrosi, monitoring va hisobdorlik jarayonlari ko'p hollarda inson omiliga bog'liq, vaqt va resurslar talab qiluvchi murakkab zanjir bo'lib kelgan. Raqamlashtirish ushbu bosqichlarni elektron shaklda avtomatlashtirib, ish yuritishni soddalashtiradi. Masalan, "Elektron hukumat" tizimi orqali bir qancha hujjatlarni muvofiqlashtirish, tasdiqlash va yuborish jarayonlari endilikda soniyalar ichida amalga oshirilmoqda [1].

Bundan tashqari, raqamlashtirilgan boshqaruv tizimi ma'lumotlar asosida qaror qabul qilishni jadallashtiradi. Qaror qabul qiluvchi shaxs oldida real vaqt rejimida tahlil qilingan statistik ma'lumotlar, grafiklar, tahminiy ko'rsatkichlar va sun'iy intellekt tomonidan shakllantirilgan prognozlar mavjud bo'ladi. Bu esa inson omiliga xos subyektiv

yondashuvni kamaytiradi, xatoliklar sonini qisqartiradi va ko‘proq obyektiv natijalarni kafolatlaydi.

Yana bir muhim jihat – bu ish jarayonlarining shaffofligi va nazorat ostida bo‘lishidir. Raqamli boshqaruv texnologiyalari yordamida har bir topshiriqning ijrosi, u bilan bog‘liq mas‘ul shaxs, muddatlar, bosqichma-bosqich natijalar tizimida aks etadi. Bunday yondashuv rahbarlarga o‘z jamoasi faoliyatini real vaqt rejimida kuzatish, sustkashlik yoki noto‘g‘ri harakatlarni erta aniqlash va kerakli tuzatish choralari ko‘rish imkonini beradi.

Shuningdek, raqamlashtirish mehnat unumdorligiga resurslar tejami va vaqt boshqaruvi orqali ham ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. An‘anaviy ish yuritish jarayonlarida bir nechta xodimlar tomonidan bajariladigan ishlar raqamli tizimlar orqali avtomatlashtiriladi. Bu esa inson resurslarini optimallashtirish, ortiqcha ishchi kuchi va material xarajatlaridan voz kechish, mehnat quvvatlarini boshqa strategik yo‘nalishlarga yo‘naltirish imkonini yaratadi [2].

Boshqaruvni raqamlashtirish jarayonida inson kapitali bilan texnologiyalar o‘rtasidagi muvozanatni saqlash muhim omildir. Har qanday texnologik o‘zgarish inson resursining salohiyati va kompetensiyalariga tayangan holda amalga oshirilmasa, raqamlashtirish yuzaki tus oladi. Shu boisdan xodimlar malakasini oshirish, raqamli savodxonlikni shakllantirish va texnologiyalardan foydalana olish madaniyatini joriy etish – ish samaradorligini oshirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

Xalqaro tajribaga murojaat qiladigan bo‘lsak, Singapur, Estoniya, Janubiy Koreya kabi davlatlarda raqamli boshqaruv orqali nafaqat samaradorlik, balki mijozlar (yoki fuqarolar) mamnunligi, innovatsion g‘oyalar oqimi va ishonch muhitining kuchayishi ham ta‘minlangan. O‘zbekiston ham ushbu yo‘nalishda “my.gov.uz”, “openbudget.uz”, “id.gov.uz” kabi loyihalar orqali davlat va fuqarolar o‘rtasidagi raqamli aloqani kengaytirib, boshqaruvda xolislik, tezkorlik va natijadorlikni oshirmoqda [3].

Biroq, raqamlashtirishga to‘siq bo‘layotgan ba‘zi omillar ham mavjud: texnologik infratuzilmaning har doim ham mukammal bo‘lmashligi, ayrim hududlarda internet sifati pastligi, boshqaruv kadrlari orasida raqamli savodxonlikning yetarli emasligi, ba‘zida esa texnologik yangilikka qarshilik va inertlik. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun davlat siyosatida raqamlashtirishga oid islohotlar faqat texnik emas, balki madaniy, axloqiy va ijtimoiy yondashuvlar bilan qo‘llab-quvvatlanishi kerak.

XULOSA VA MUNOZARA

Boshqaruv tizimini raqamlashtirish – zamonaviy davrning zarurati bo‘lib, ish samaradorligini oshirishda hal qiluvchi omilga aylangan. U tezkorlik, aniqlik, shaffoflik, byurokratiyaning qisqarishi, resurslar optimallasuvi kabi muhim natijalarni ta‘minlaydi. O‘zbekiston bu borada muhim qadamlarni tashlamoqda, biroq texnologiyalarni real samaraga aylantirish uchun inson resursini raqamli muhitga tayyorlash, infratuzilmani takomillashtirish va faoliyat samaradorligini raqamli mezonlar orqali baholash tizimini joriy etish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

ADABIYOTLAR RO`YXATI

1. Karimov, A. Raqamli boshqaruv va texnologik transformatsiya. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2021.
2. World Bank. Digital Transformation of Public Sector: Global Trends and Practices. – Washington D.C.: WB Press, 2022.
3. Shermuhamedov, B. Raqamli texnologiyalarning boshqaruvga ta'siri // Iqtisodiyot va boshqaruv. – 2022. – №4. – B. 62–70.
4. UNDP Uzbekistan. E-Government Implementation Review. – Tashkent: UNDP, 2023.